

Elhunyt Albert Gábor Kossuth-díjas író

2017. december 09., szombat

Életének 88. évében pénteken elhunyt Albert Gábor Kossuth-díjas író, a Magyar Protestáns Közművelődési Egyesület elnöke, a szárszói református konferenciák támogatója, a budakeszi református gyülekezet tagja.

Albert Gábor elvhű és gondos ember volt, a dél-dunántúli reformátusság tipikus képviselője. Mindent igyekezett pontosan végrehajtani, amit vállalt – emlékezett rá Tókéczki László történész a reformatus.hu megkeresésére. – Író volt, mégis hiányzott belőle a modern kori irodalmárok többségére jellemző bohémság. Szerette a sportot, főként a folyami evezés játszott fontos szerepet az életében. Gábor a hagyományos keresztyén és magyar értékek jeles képviselője volt. Ebben az összefüggésben dolgoztunk együtt a balatonszárszói értelmiségi konferenciákon is – mondta Tókéczki László, a Dunamelléki Református Egyházkerület főgondnoka.

Albert Gábor az irodalom csaknem minden műfajában figyelemre méltót alkotott, "írt cselekményes novellát, jelképes kisregényt, sűrű szövésszerű tudatregényt és fölfedező erejű szociográfiát" is. Érdeklődése kiterjedt a magyar múlt nagy fordulataira, az Árpádok korára, az 1848-as szabadságharc utóéletére, de a trianoni békediktátum következményeire is. Nemzedékének történelmi élménye, az 1956-os forradalom számára is meghatározó jelentőségű volt, tanulmányaiban a magyar esszé legjobb hagyományait folytatva, korának társadalmi kérdéseire, a magyar sorskérdésekre kereste a választ.

Önmagáról így vallott honlapján: „A történelem és a jelen idő valósága kínálta a mozaikokat, a gyakran elfogadhatatlan realitásokat éppúgy, mint a valóságon túli irrealitások, a transzcendencia valóságait. Ők voltak mestereim és a nyelv, amelyet a család hagyományozott rám, a gyermekkor paraszti környezete gazdagított, és eggé ötvözött a nyelvrontó és nyelverterő nagyváros. A legsúlyosabb, vigasztaló tanítást a történelemtől kaptam, s rá kellett döbennem, hogy a mag nemcsak a hó alatt, hanem a háborúk, katasztrófák pernyéje alá temetve is él, és sejtjeinkben ott kavargó elválaszthatatlanul a sokarcú múlt az olykor egysíkúnak látszó jelennel. Egymást építik bennünk és általunk. Az idő malomköveinek zúgása pedig kötelességeinkre figyelmeztet: a halottak temessék el az ő halottaikat, az élők törődjenek az élők dolgával.”

Albert Gábor 1929. október 30-án született a Baranya megyei Egyházasharaszttiban, református családban. Édesapja adóügyi ellenőr, nagypapa református lelkipásztor volt. Elemi iskoláit Sámodon, majd Sellyén,

középiskolai tanulmányait a kőszegi Hunyadi Mátyás Katonai Nevelőintézetben és a pécsi gróf Széchenyi István Állami Gimnáziumban végezte.Érettségi után az ELTE bölcsészkarán tanult tovább, de járt a pécsi Pedagógiai Főiskolára, a budapesti Református Theológiai Akadémiára és a pécsi Jogtudományi Egyetemre is. Végül is az ELTE-n szerzett magyar nyelv és irodalom szakon tanári és könyvtárosi képesítést.

1954-től 1964-ig az Országos Széchényi Könyvtárban dolgozott, ez idő alatt jelent meg D. Szemző Piroskával és Vizkelety Andrással közös szerkesztésében Schiller Magyarországon című bibliográfiai kötetük. 1954-ben házasságot kötött Marek Zsuzsannával - írói nevén Albert Zsuzsával -, aki a Magyar Rádió Irodalmi Osztályának irodalmi szerkesztője volt. Első, nyomtatásban megjelent munkáját Németh László Galileijéről írta 1955-ben. Első élményeit, tájszavait az Ormánságból, szülőhelyéről hozta, latinus műveltségéből fakadóan gyakran idézett klasszikus és antik szerzőket. 1964-től az akkor alakuló MTA Zenetudományi Intézet munkatársaként az intézet könyvtári és dokumentációs osztályát vezette 30 éven át.

A hatvanas években rendszeresen publikált tanulmányt, kritikát és főleg novellákat pécsi és budapesti folyóiratokban. Első szépirodalmi munkáját, novelláit 1966-ban adta ki Albérleti szobák címen a Szépirodalmi Könyvkiadó. A hetvenes évek végén szerződést kötött a Magyarország felfedezése sorozat egyik szociográfiájának a megírására. A több éves könyvtári kutatásnak és terepmunkának eredménye az 1983-ban megjelent Emelt fővel című kötet lett, amelyben a magyar szociográfiai irodalom klasszikusainak szellemében a 20. századi magyar történelem legfontosabb, a nemzet életét meghatározó kérdéseit vette számba.

1986-ban elnyerte a Művészeti Alap Irodalmi Díját, majd az 1986-os írószövetségi közgyűlésen elmondott, a Kádári diktatúrát bíráló beszéde miatt egy ideig nem jelenhettek meg könyvei.

Albert Gábor sokat gondolkodott az egyház szerepéről, egyik művében így fogalmazott: „Az egyház a kisebbségben élők életében mindig többet jelentett, mint a keresztyén emberek egyesülését a hit ápolására. Társadalomszervező, szellemi értékmentő és ezzel társadalomformáló szerepet is kénytelen volt vállalni. Jelenleg mintha az egész magyar társadalom süllyedt volna a kisebbségi társadalmak szintjére. Elvész a magyar, nem az idegen tengerben, hanem a szellemileg szétszóródott, közömbös magyarságban.”

1988-ban Tökéczki László történésszel közösen megszervezte a Magyar Protestáns Közművelődési Egyesületet, amelynek elnöksége mellett titkári teendőit is ellátta. Részt vett és előadásokat is tartott a Magyarországi Református Egyház szárszói értelmiségi konferenciáin 1992-től kezdve. Kezdeményezte, hogy a konferenciák legfontosabb előadásait kötetben adják közre. (Szárszó 1992–2001 : a Református Értelmiségi Konferenciák előadásai. Szerkesztette: Albert Gábor–Tenke Sándor–Tökéczki László. Budapest, 2002).

Az 1980-as években kapcsolódott be a Magyar Írószövetség munkájába, vezető tisztségeket is betöltött; volt elnök és választmányi tag, utóbb 1989–1994 közt az Írószövetségen belül működő Arany János Alapítvány kuratóriumának elnökévé választották. 1991-ben az Új Magyarország című napilap alapító főszerkesztője lett, 1989 és 1994 között pedig a Magyar Írószövetség Arany János Alapítvány kuratóriumának elnöke volt. Főszerkesztője volt továbbá az Új Magyar Híreknek és a Magyarok Világlapjának is, 1989-től a Magyar Írószövetség választmányának, majd elnökségének tagja, ahogy a Százak Tanácsa, az MMA társadalmi szervezete is tagjai közé választott. 2010-től a Magyar Írószövetség örökös tagja, 2011-től a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja volt.

Munkásságát József Attila-díjjal, a Magyar Érdemrend lovag-, majd tisztikeresztjével ismerték el, 2015-ben Kossuth-díjat kapott. 2003-ban Péterfy Vilmos-díjjal, 2003-ban Arany János-díjjal, tavaly pedig Berzsenyi Dániel-díjjal és Magyar Örökség díjjal ismerték el.

szerkesztette: Fekete Zsuzsa

Fotó: MTI/Koszticsák Szilárd